

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 15/08-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 7. mája 2008 predbežne prerokoval návrh skupiny 31 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, zastúpených advokátkou JUDr. M. M., B., na začatie konania o súlade § 21 ods. 4, § 39 a § 45 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a návrh skupiny 31 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na pozastavenie účinnosti § 21 ods. 4, § 39 a § 45 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a takto

r o z h o d o l :

Návrh skupiny 31 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 25. novembra 2005 doručený návrh skupiny 31 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „navrhovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. M. M., B., na začatie konania o súlade § 21 ods. 4, § 39 a § 45 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých

zákonov (ďalej len „zákon o správcoch“) s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2 a s čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Nesúlاد označených ustanovení zákona o správcoch s uvedenými článkami ústavy vidia navrhovatelia v tom, že namietanou právnou úpravou boli porušené základné princípy právneho štátu, a to princíp právnej istoty týkajúci sa ochrany dobromyseľne nadobudnutých práv, s tým súvisiaci princíp zákazu retroaktivity právnych predpisov a princíp zákazu diskriminácie.

Podľa tvrdení navrhovateľov prijatím napadnutej právnej úpravy boli dodatočne (so spätnou účinnosťou) odňaté dobromyseľne nadobudnuté práva osobám, ktoré boli zapísané do zoznamu správcov konkurznej podstaty podľa § 2 písm. b) vyhlášky č. 493/1991 Zb. (ďalej len „vyhláška č. 493/1991 Zb.“) v znení účinnom pred prijatím jej novely č. 292/2005 Z. z. (účinnnej od 1. júla 2005), ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“), pričom tieto osoby boli označené ako „iné vhodné osoby“. V dôsledku uvedeného sa podľa navrhovateľov vytvoril stav nerovnakého postavenia osôb (zákaz diskriminácie), ktoré boli do prijatia napadnutej právnej úpravy zapísané v jednom zozname správcov konkurzných podstát.

V súvislosti s uvedeným navrhovatelia v návrhu okrem iného uviedli:

«Základným predpokladom právnej istoty v oblasti aplikácie práva je poznateľnosť právnej normy resp. poznateľnosť právneho stavu, a predvídateľnosť právnych následkov.

V právnej teórii a praxi je neprípustné, aby práva nadobudnuté, boli dodatočne a so spätnou účinnosťou ich nadobúdateľovi odňaté, aby bol so spätnou účinnosťou dodatočne zmenený právny stav, resp. z tohto právneho stavu vychádzajúci právny dôvod, o ktorý sa nadobudnuté právo, v danom prípade právo byť zapísaný do tzv. nového zoznamu, aj v prípade ak osoba správcu konkurznej podstaty nie je advokátom, t. j. nevykonáva činnosť podľa zák. č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní. Pojmom „nadobudnuté právo“ sa pritom použije extenzívny výklad, a v zmysle pravidiel výkladu sa ním teda rozumie akýkoľvek právny stav, ktorý je niekomu na

prospech. Porušením ochrany nadobudnutých práv resp. porušením zásady nezmeniteľnosti nadobudnutých práv, je retroaktívna zmena právnych pomerov, ktorá so spätnou účinnosťou zhoršuje právne postavenie subjektu týchto práv. (...)

Prijatím ustanovenia § 39 Zák. č. 8/2005 Z. z. však došlo k ukráteniu práv osôb, ktoré podľa vyhl. č. 493/1991 Zb. § 2 písm. b) boli vedené v zozname správcov konkurzných správcov na príslušných konkurzných a vyrovnávacích súdoch, nakoľko tieto osoby v doteraz rovnakom postavení ako osoby zapísané do zoznamu podľa § 2 písm. a) vyhl. č. 493/1991 Zb., nie sú zapísané do tzv. nového zoznamu správcov a teda nemôže byť po 01. 07. 2005 ustanovovaní do funkcie správcu konkurznej podstaty, predbežného správcu, vyrovnávacieho správcu.

Podľa názoru navrhovateľov sa zároveň jedná aj o spätnú účinnosť (spätne pôsobenie), a zároveň nerešpektovanie ústavného zákazu retroaktivity a tým aj porušenie princípu právnej istoty a ochrany dobromyseľne nadobudnutých práv ako základné znaku právneho štátu. Spätnú účinnosť navrhovateľa vidia v tom, že § 39 Zák. č. 8/2005 Z. z. upravuje vzťahy, ktoré už svoj právny režim majú a to v podobe založenia práva osôb, byť do zoznamu zapísané, bez vykonania akéhokoľvek úkonu smerujúceho k ukončeniu ich činnosti ako správcov konkurzných podstat, alebo vykonania úkonu smerujúceho k vyčiarknutiu resp. výmazu zo zoznamu správcov, tieto osoby s účinnosťou od 01. 07. 2005 nie sú súčasťou zoznamu tzv. nového. (...)

§ 39 Zák. č. 8/2005 Z. z. má prvky diskriminácie, preto je možné aplikovať aj čl. 12 ods. 2, navrhovateľa však tento diskriminačný dôvod uvádzajú len podporne a zdôvodňujú, že nie je prijateľné a právne akceptovateľné, ak určitá skupina, v danom prípade advokáti, má výhodnejšie postavenie ako iná skupina v danom prípade osoby zapísané podľa § 2 písm. b) vyhl. č. 493/1991 Zb. (pracovne „inžinieri“).

Podľa čl. 12 ods. 2 je zakázaným diskriminačným dôvodom aj iné postavenie. Preto nemožno nikoho zvýhodňovať, ani znevýhodňovať (III. ÚS 64/2000).»

Napokon porušenie princípu právnej istoty zaručeného ústavou vidia navrhovateľa aj v nedostatočnej určitosti napadnutej právnej úpravy, konkrétne ustanovenia § 21 ods. 4 zákona o správcoch, pretože podľa ich tvrdenia tak uvedené ustanovenie, ako ani iný všeobecne záväzný právny predpis nedefinuje pojem „ekonomické vysokoškolské vzdelanie

II. stupňa“, takže osoby zapísané do pôvodného (starého) zoznamu správcov podľa § 2 písm. b) vyhlášky č. 493/1991 Zb. *«vzhľadom na neexistenciu definovania pojmu „vysokoškolské ekonomické vzdelanie II. stupňa“ nebudú môcť požiadať o zápis do zoznamu správcov tzv. nového zoznamu»*.

Vzhľadom na uvedenú argumentáciu navrhovateľa žiadajú, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví nesúlad § 21 ods. 4, § 39 a § 45 zákona o správcoch s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2 a s čl. 20 ods. 1 ústavy.

S poukazom na čl. 125 ods. 2 ústavy a § 38 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) navrhovateľa ďalej požadujú, aby ústavný súd uznesením pozastavil účinnosť napadnutých ustanovení zákona o správcoch, pretože podľa ich tvrdenia ich ďalšie uplatňovanie môže ohroziť základné práva dotknutých osôb, tzv. *„iných vhodných osôb“*, ktorým hrozí tiež značná škoda tým, *„že v konaniach nemohli byť ako správcovia ustanovovaní aj napriek skutočnosti, že získali podporu kvalifikovaného počtu veriteľov v zmysle ZKV“*.

II.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy rozhoduje ústavný súd o súlade zákonov s ústavou.

Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak osoby uvedené v § 18 ods. 1 písm. a) až f) zákona o ústavnom súde dospejú k názoru, že právny predpis nižšej právnej sily nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, môžu podať ústavnému súdu návrh na začatie konania.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri

predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. Namietaný nesúlad § 21 ods. 4 zákona o správcoch s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2 a s čl. 20 ods. 1 ústavy

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 13 ods. 2 ústavy medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Podľa § 21 ods. 4 zákona o správcoch odborne spôsobilá je fyzická osoba, ktorá má ukončené právnické alebo ekonomické vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa a preukáže svoju spôsobilosť úspešným zložením správcovskej skúšky, ktorú vykonala nie neskôr ako jeden rok pred podaním žiadosti o zápis do zoznamu správcov.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov zjavne neopodstatnený vtedy, ak napadnutý zákon (jeho časť alebo jednotlivé ustanovenie) a označené články ústavy, s ktorými by sa mal dostať do nesúladu, vôbec spolu nesúvisia, t. j. nie sú v žiadnej príčinnej súvislosti (napr. PL. ÚS 21/05).

S cieľom zistiť existenciu príčinnej súvislosti medzi napadnutým ustanovením zákona o správcoch a označenými článkami ústavy posúdil ústavný súd v rámci predbežného prerokovania návrhu obsah napadnutých ustanovení.

Ustanovenie § 21 ods. 4 zákona o správcoch ustanovuje definíciu odborne spôsobilej osoby pre účely zákona o správcoch ako jednej z podmienok, ktorú musí splniť uchádzač o zápis do zoznamu správcov podľa tohto zákona.

Navrhovatelia namietajú neústavnosť ustanovenia § 21 ods. 4 zákona o správcoch dôvodiac jednak jeho retroaktívnym a diskriminačným pôsobením na postavenie osôb, ktoré boli zapísané do zoznamu správcov podľa dovtedajšej právnej úpravy, t. j. podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2005 [pozri písmeno **A**], ako aj tým, že uvedené ustanovenie nie je dostatočne určité z dôvodu, že zákon nedefinuje pojem „*ekonomické vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa*“ [pozri písmeno **B**].

A. Do 1. júla 2005, keď nadobudol účinnosť zákon o správcoch, nebol zadaný pojem odbornej spôsobilosti vyžadovanej u osôb zapísaných do zoznamu správcov. Ustanovenie § 8 zákona o konkurze a vyrovnaní (účinného do 30. júna 2005) určovalo iba generálne (všeobecné) požiadavky na osobu, ktorá bola zapísaná do zoznamu správcov, pričom jednou z požiadaviek bola jej „*primeraná odborná spôsobilosť*“, bez akéhokoľvek bližšieho zadaného tohto pojmu. Ani vykonávací predpis k zákonu o konkurze a vyrovnaní, a to vyhláška č. 493/1991 Zb. (účinná k 30. júnu 2005) nekonkretizovala, čo treba rozumieť pod „*primeranou odbornou spôsobilosťou*“ osoby zapisovanej do zoznamu správcov.

Z dôvodovej správy k návrhu zákona o správcoch je zrejmé, že cieľom, resp. zámerom zákonodarcu bolo vytvoriť úplne nový model regulácie výkonu činnosti správcov, z dôvodu dovtedajšej absencie takejto komplexnej právnej úpravy. Prijatím napadnutého ustanovenia § 21 ods. 4 zákona o správcoch teda zákonodarca s účinkami ex nunc (do budúca) odstránil nedostatok dovtedajšej právnej úpravy spočívajúci v absencii presného zadefinovania pojmu „odborná spôsobilosť“ osoby zapisovanej do zoznamu správcov.

Ústavný súd dospel k záveru, že navrhovateľmi napadnuté ustanovenie § 21 ods. 4 zákona o správcoch s ohľadom na postavenie osôb, ktoré boli zapísané do zoznamu správcov podľa právnej úpravy účinnej k 30. júnu 2005, nevykazuje znaky retroaktivity, ani znaky diskriminácie. Postavenie osôb zapísaných do zoznamu správcov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2005 bolo riešené v rámci tzv. „*Prechodných ustanovení*“ zákona o správcoch (pozri bod 2), pričom ustanovenie § 21 ods. 4 zákona o správcoch s účinkami ex nunc iba vymedzilo všeobecnú definíciu odborne spôsobilej osoby, ktorej aplikácia prichádzala do úvahy iba u tých osôb, ktoré mali záujem byť zapísané do zoznamu správcov od účinnosti zákona o správcoch, t. j. od 1. júla 2005.

Samotná definícia pojmu vymedzujúceho s účinkami ex nunc jeden z predpokladov na výkon funkcie správcu, ktorá má všeobecný charakter a platí erga omnes, nemôže byť sama osebe v rozpore s ktorýmkoľvek ustanovením ústavy.

Podľa názoru ústavného súdu dôvod uvádzaný navrhovateľmi nesignalizuje žiadnu súvislosť medzi napadnutým § 21 ods. 4 zákona o správcoch a čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 ústavy, preto ústavný súd nedospel k záveru o nesúlade § 21 ods. 4 zákona o správcoch s označenými článkami ústavy a v tejto časti považuje návrh navrhovateľov za zjavne neopodstatnený.

B. Nesúlad § 21 ods. 4 zákona o správcoch s ústavou navrhovatelia namietali aj preto, že uvedené ustanovenie nie je dostatočne určité, pretože podľa ich tvrdenia tak v zákone o správcoch, ako aj v akomkoľvek inom všeobecne záväznom právnom predpise

Slovenskej republiky absentuje zadefinovanie pojmu „*ekonomické vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa*“, na rozdiel od pojmu „*právnické vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa*“, ktorý podľa navrhovateľov je definovaný.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že zákon o správcoch síce neobsahuje definíciu ani jedného z už spomínaných pojmov, avšak v uvedenej súvislosti treba zohľadniť existenciu zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o vysokých školách“) v znení neskorších predpisov.

Podľa § 2 ods. 5 zákona o vysokých školách (v znení účinnom aj v čase podania návrhu navrhovateľmi) vysoké školy poskytujú, organizujú a zabezpečujú vysokoškolské vzdelávanie v rámci akreditovaných študijných programov (§ 51). Študijné programy sa uskutočňujú v troch stupňoch. Študijné programy môžu spájať prvé dva stupne vysokoškolského vzdelávania do jedného celku (§ 53 ods. 3). Študijný program prvého stupňa je bakalársky študijný program. Študijné programy druhého stupňa a študijné programy spájajúce prvé dva stupne vysokoškolského vzdelávania sú magisterský študijný program, inžiniersky študijný program a doktorský študijný program. Študijný program tretieho stupňa je doktorandský študijný program.

Podľa relevantnej časti § 53 ods. 1 zákona o vysokých školách (v znení účinnom aj v čase podania návrhu navrhovateľmi) absolventi študijného programu druhého stupňa získavajú vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa.

Z ustanovení zákona o vysokých školách (napr. § 50 ods. 1, § 51 ods. 1 a 4, § 53 ods. 5, § 68 ods. 2 a § 83 ods. 1) v znení účinnom aj v čase podania návrhu navrhovateľmi je zrejmé, že podľa nimi stanovených kritérií možno identifikovať, v akom študijnom odbore a v akom akreditovanom študijnom programe (napr. v študijnom programe II. stupňa) absolvoval uchádzač o zápis do zoznamu správcov vysokoškolského štúdiu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd, ani pokiaľ ide o túto časť návrhu, nedospel k záveru o nesúlade § 21 ods. 4 zákona s označenými článkami ústavy.

2. Namietaný nesúlad § 39 a § 45 zákona o správcoch s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2 a s čl. 20 ods. 1 ústavy

Zo štruktúrného členenia zákona o správcoch je zrejmé, že navrhovateľmi napadnuté ustanovenia § 39 a § 45 sú v rámci celkovej systematiky zákona zaradené medzi „*Prechodné ustanovenia*“, ktorých účelom bolo vyriešiť transformáciu právnych vzťahov a právne relevantných skutočností namietaných za starej právnej úpravy na podmienky novej právnej úpravy.

Intertemporálnymi (prechodnými) ustanoveniami zákonodarca vo všeobecnosti rieši otázku časového stretu dvoch právnych úprav, z ktorých jedna stráca a druhá nadobúda účinnosť. Inými slovami povedané, týmito ustanoveniami zákonodarca určuje pravidlá zmeny právneho stavu, t. j. určuje ako sa vysporiadať so zánikom účinnosti starej právnej normy, ktorej prestávajú podliehať právne vzťahy a skutočnosti, ktoré však súčasne tým istým okamihom začínajú podliehať účinnosti novej právnej normy.

Podľa § 2 ods. 1 zákona o správcoch sa s účinnosťou od 1. júla 2005 a s účinkami *ex nunc* (do budúcnosti) za osobu správcu považuje fyzická alebo právnická osoba zapísaná do tzv. „*nového zoznamu správcov*“, pričom vzhľadom na pretrvávajúcu účinnosť dovtedajšej právnej úpravy (účinnnej do 30. júna 2005), v záujme predísť akýmkoľvek pochybnostiam pri aplikácii novej právnej úpravy (zákon o správcoch), ktorá nadobudla účinnosť popri starej právnej úprave (zákon o konkurze a vyrovnaní), zákonodarca súčasne v prechodných ustanoveniach § 39 - § 45 zákona o správcoch určil pravidlá riešenia časového stretu týchto dvoch právnych úprav.

Vzhľadom na skutočnosť, že zákon o správcoch s účinnosťou od 1. júla 2005 nenahradil absolútne právnu úpravu účinnú do 30. júna 2005, ale tieto právne úpravy boli do 1. januára 2006 účinné paralelne, o čom svedčí aj v zákone o správcoch použitý pojmový aparát – „*starý zoznam správcov*“ a „*nový zoznam správcov*“, je v záujme posúdenia účinkov navrhovateľmi označených prechodných ustanovení zákona o správcoch

nevyhnutné poukázať na to, že do 30. júna 2005 bola otázka určenia podmienok, resp. predpokladov zápisu do zoznamu správcov, vedenia týchto zoznamov a spôsobu ustanovovania správcu upravená v § 8 zákona o konkurze a vyrovnaní a v § 2 jeho vykonávacej vyhlášky č. 493/1991 Zb. v ich znení účinnom do 30. júna 2005. Podľa zákona o konkurze a vyrovnaní zoznamy správcov viedli súdy príslušné na konkurzné a vyrovnávacie konanie (ďalej len „konkurzné súdy“) a do týchto zoznamov mohla byť zapísaná iba bezúhonná fyzická osoba, ktorá je plne spôsobilá na právne úkony, má „primeranú odbornú spôsobilosť“ a so zápisom súhlasí, pričom za takéto osoby boli považovaní iba advokáti a komerční právnici, ktorí mali zapísané sídlo v obvode konkurzného súdu, a na návrh samosprávnych komôr a štátnych orgánov aj „iné vhodné osoby“ (ďalej len „starý zoznam správcov“).

Vzhľadom na paralelnú účinnosť zákona o správcoch (v znení napádanom navrhovateľmi), ktorý v § 21 upravoval podmienky zápisu správcov do tzv. „nového zoznamu správcov“ vedeného Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), a zákona o konkurze a vyrovnaní upravujúceho podmienky zápisu do tzv. „starého zoznamu správcov“ vedeného konkurznými súdmi, zákon o správcoch v „Prechodných ustanoveniach“ § 39 - § 45 upravil rozsah aplikovateľnosti starého zoznamu správcov na konkurzné konania vyhlásené do 1. júla 2005, t. j. do nadobudnutia účinnosti zákona o správcoch.

V súvislosti s prechodnými ustanoveniami zákona o správcoch, ktorými zákonodarcia riešil otázku časového stretu starej (účinnnej do 30. júna 2005) a novej (účinnnej po 1. júli 2005) právnej úpravy, je nevyhnutné poznamenať, že ich praktický účinok sa odzrkadlil iba v konkurzných konaniach vyhlásených najneskôr 31. decembra 2005, pretože 1. januára 2006 nadobudol účinnosť zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), ktorým bol zákon o konkurze a vyrovnaní zrušený.

Vzhľadom na uvedený časovo obmedzený účel navrhovateľmi napadnutých „Prechodných ustanovení“ § 39 a § 45 zákona o správcoch je podľa názoru ústavného súdu v aktuálnom čase rozhodovania ústavného súdu, a to aj vzhľadom na účinky rozhodnutia

ústavného súdu *ex nunc* (do budúcnosti), v zásade bez právneho významu skúmať návrhovateľmi tvrdenú protiústavnosť uvedených prechodných ustanovení.

Avšak z dôvodu, že navrhovatelia podali svoj návrh v čase, keď „*Prechodné ustanovenia*“ § 39 a § 45 zákona o správcoch boli ešte aplikovateľné, ústavný súd aj napriek skutočnosti, že navrhovateľom ako vtedajším poslancom zákonodarného orgánu muselo byť už pri podávaní návrhu známe, že od 1. januára 2006 budú konkurzné konania vyhlasované už iba podľa nového zákona o konkurze a reštrukturalizácii (zákon o správcoch a zákon o konkurze a reštrukturalizácii boli schválené 9. decembra 2004), ústavný súd preskúmal existenciu príčinnej súvislosti medzi § 39 a § 45 zákona o správcoch a navrhovateľmi označenými článkami ústavy.

Podľa § 39 zákona o správcoch: „Advokát zapísaný do zoznamu správcov vedenom podľa doterajších predpisov ¹⁶⁾ sa považuje za zapísaného do zoznamu správcov vedenom podľa tohto zákona. Iné osoby zapísané do starého zoznamu správcov môžu vykonávať správcovskú činnosť podľa osobitného predpisu ¹⁶⁾ len vo veciach, v ktorých boli ustanovené do funkcie pred účinnosťou tohto zákona.“

Pod odvolávkou č. 16 je uvedený odkaz na „zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov“.

Podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2005 mohol byť do zoznamu správcov zapísaný advokát a komerčný právnik (zákonom č. 586/2003 Z. z. o advokácii bol s účinnosťou od 1. januára 2004 zrušený zákon č. 129/1991 Zb. o komerčných právnikoch a Slovenská advokátska komora sa stala právnym nástupcom Slovenskej advokátskej komory a Komory komerčných právnikov Slovenskej republiky zriadených podľa dovtedajších predpisov), ktorý mal zapísané sídlo v obvode konkurzného súdu a na návrh samosprávnych komôr a štátnych orgánov aj „*iné vhodné osoby*“.

Podľa prvej vety § 39 zákona o správcoch advokáti (teda aj niekdajší komerční právnici) zapísaní do starého zoznamu správcov sa automaticky *ex lege* považovali za

zapísaných aj do zoznamu správcov vedeného podľa zákona o správcoch účinného od 1. júla 2005 (tzv. nový zoznam správcov), takže vo vzťahu k správcovi - advokátovi zapísaným do starého zoznamu správcov - táto časť ustanovenia § 39 zákona o správcoch nevykazuje žiadne symptómy právnej neistoty, či diskriminačného alebo retroaktívneho vplyvu na ich postavenie, pokiaľ ide o ich zapísanie aj do nového zoznamu správcov, čo v konečnom dôsledku znamená, že táto časť ustanovenia nevykazuje ani rozpor s označenými článkami ústavy.

Postavenie „*iných vhodných osôb*“ odlišných od advokátov zapísaných do starého zoznamu správcov upravuje druhá veta § 39 zákona o správcoch, podľa ktorej po 1. júli 2005 mohli aj tieto osoby vykonávať činnosť správcu, avšak iba za podmienky, že už boli ustanovené do funkcie správcu v konkurzných konaniach vyhlásených pred 1. júlom 2005. Inými slovami, tieto osoby mohli síce dokončiť konkurzné konania, v ktorých už boli ustanovené do funkcie správcu pred 1. júlom 2005, avšak po 1. júli 2005 nemohli byť ex lege zapísané do nového zoznamu správcov. Do nového zoznamu správcov nemohli byť po 1. júli 2005 ex lege zapísané ani tie „*iné vhodné osoby*“ zapísané do starého zoznamu správcov, ktoré neboli ustanovené do funkcie správcu pred 1. júlom 2005.

Nesúlady ustanovenia § 39 zákona o správcoch s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 ústavy vidia navrhovatelia v tom, že toto ustanovenie nepredvídateľne a so spätnou účinnosťou zhoršilo právne postavenie „*iných vhodných osôb*“ v porovnaní s postavením, ktoré im bolo priznané zákonom o konkurze a vyrovnaní a ktoré je navyše diskriminačné v porovnaní s novým postavením priznaným advokátovi, ktorí boli rovnako ako „*iné vhodné osoby*“ zapísaní aj v starom zozname správcov. V tejto súvislosti navrhovatelia uviedli, že takáto osoba nebola zapísaná do nového zoznamu správcov aj napriek tomu, že spĺňala „*predpoklady, aby bola ďalej vedená v zozname tzv. novom, pričom je v rovnakom právnom a skutkovom postavení, ako osoba advokáta, u ktorého došlo k prevzatíu do tzv. nového zoznamu (automaticky)*“.

Ústavný súd si pri svojej rozhodovacej činnosti v konaniach o súlade právnych predpisov už osvojil názor, že pri skúmaní namietaného nesúlady jednotlivých ustanovení

právneho predpisu nižšej právnej sily s ústavou treba rešpektovať účel a význam jednotlivých ustanovení z hľadiska zmyslu a účelnosti fungovania zákona ako celku, a nie iba izolovane.

Zámer zákonodarcu pri prijatí zákona o správcoch bol vytvoriť „účinnú, rýchlu a prísnu realizáciu nového modelu regulácie výkonu činnosti správcov tak, aby bola jeho legitimita a miera úspechu čo najvyššia“, pričom tento zámer zdôvodnil dovtedajšou „neexistenciou regulácie výkonu činnosti správcov a vysoký počet registrovaných správcov (> 1 000)“ (pozri dôvodovú správu k návrhu zákona). Vzhľadom na povahu činnosti správcu a závažnosť dopadov konkurzného konania, v rámci ktorého je nevyhnutné vytvoriť dostatočné garancie (aj pokiaľ ide o odbornú pripravenosť správcov) na ochranu práv účastníkov tohto konania, je uvedený zámer zákonodarcu regulovať činnosť správcov podľa názoru ústavného súdu pochopiteľný a plne legitímny.

Podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2005 mohli, vzhľadom na neexistenciu definície v tom čase požadovanej „primeranej odbornej spôsobilosti“, vykonávať funkciu správcu aj osoby bez potrebnej vysokoškolskej odbornej kvalifikácie prípadne aj osoby s bližšie nešpecifikovanou vysokoškolskou kvalifikáciou, avšak zákon o správcoch vytvoril novú, prísnejšiu metodiku regulácie činnosti správcov, a to najmä čo sa týka odborných predpokladov na výkon tejto činnosti (§ 21), ktorých splnenie bolo a je záväzné erga omnes pre všetkých záujemcov, ktorí chcú vykonávať činnosť správcu aj po 1. júli 2005, t. j. nielen pre nových uchádzačov o zápis do zoznamu správcov, ktorí pred 1. júlom 2005 nevykonávali činnosť správcu, ale aj pre advokátov a „iné vhodné osoby“, ktoré boli zapísané už do starého zoznamu správcov a vykonávali činnosť správcu aj pred 1. júlom 2005. Aj advokáti, ktorí sa síce podľa napadnutého ustanovenia § 39 ex lege považovali za zapísaných do nového zoznamu správcov, boli v tomto novom zozname správcov zapísaní iba dočasne a ich zotrvanie v ňom bolo podmienené splnením ďalších povinností, ktoré ustanovovali prechodné ustanovenia § 40 - § 43 zákona o správcoch, pričom až ich splnením v zákonnej lehote aj títo „ex lege správcovia“ splnili všetky zákonné požiadavky rovnako, ako ktorýkoľvek iný uchádzač o vykonávanie činnosti správcu po 1. júli 2005.

Z uvedeného vyplýva, že úpravou obsiahnutou v napadnutom ustanovení § 39 zákona o správcoch zákonodarca aj v kontexte s ostatnými ustanoveniami tohto zákona, vzhľadom na charakter konkurzných konaní a v záujme bezdôvodne neprelongovať ich trvanie iba riešil prechodnú situáciu u tých konkurzných konaní, ktoré začali pred 1. júlom 2005, resp. do doby, kým v novom zozname správcov nebudú zapísané osoby, ktoré budú splňať bez výhrad všetky zákonné podmienky na výkon činnosti správcu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že pri posudzovaní rozsahu zákonných predpokladov na zapísanie do nového zoznamu správcov podľa zákona o správcoch neboli a ani nie sú tzv. „iné vhodné osoby“ nijako negatívne diskriminované v porovnaní s advokátmi, ktorí boli rovnako ako ony zapísané v starom zozname správcov, a ani v porovnaní so záujemcami o vykonávanie činnosti správcu, ktorí neboli zapísaní aj do starého zoznamu správcov.

Ústavný súd podotýka, že čl. 12 ods. 1 ústavy nie je garanciou absolútnej rovnosti, ale je ústavnou zárukou ochrany osôb (právnických a fyzických) proti diskriminácii zo strany orgánov verejnej moci. Diskriminácia je vo všeobecnosti vymedzená ako každý spôsob zaobchádzania vrátane odmietnutia takého zaobchádzania s osobou, ktoré je pre túto osobu menej priaznivé než pre iné osoby. Za diskriminačnú úpravu možno považovať takú úpravu, ktorá rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom takýto postup zákonodarca nemôže alebo ani nevie rozumne odôvodniť legitímnym cieľom a tým, že tento cieľ sa musí dosahovať práve zvoleným legislatívnym riešením (napr. PL. ÚS 21/00).

Akékoľvek sprísnenie podmienok výkonu povolania (v danom prípade výkonu povolania správcu) musí zachovávať princíp splniteľnosti a nemôže byť limitovaný nesplniteľnými podmienkami, pričom podmienky na výkon činnosti správcu ustanovené zákonom o správcoch podľa názoru ústavného súdu nevykazujú znaky nesplniteľnosti ktorýmkoľvek zo záujemcov o výkon činnosti správcu.

Vzhľadom na to, že uvedeným výkladom ustanovenia § 39 zákona o správcoch podľa čl. 152 ods. 4 ústavy, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou, bola preklenutá námietka navrhovateľov o jeho diskriminačnom charaktere, ústavný súd dospel k rozhodnutiu, že toto ustanovenie nevykazuje navrhovateľmi tvrdené znaky diskriminácie, a teda nie je v rozpore s čl. 12 ods. 1 a čl. 1 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd nezistil ani nesúlad § 39 zákona o správcoch s čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobe, ktorý ustanoví zákon. Posudzovanie súladu ustanovení zákona s článkami ústavy totiž nemôže znamenať, že zákonodarca v legislatívnom procese prijímania zákona prekročil limity dané mu čl. 2 ods. 2 ústavy.

V súvislosti s namietaným nesúladom § 39 zákona o správcoch s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 13 ods. 2 ústavy ústavný súd konštatuje, že právo každého na príležitosť zarobiť si na živobytie prácou, ktorú si slobodne vyberie alebo prijme, nezakladá automaticky aj jeho nárok na prijatie do práce ani na vykonávanie funkcie alebo povolania, ak na jeho výkon nespĺňa zákonom ustanovené podmienky. Činnosť správcu je činnosť, ktorá je vykonávaná dobrovoľne, avšak bez splnenia zákonných predpokladov na jej vykonávanie nezakladá automaticky právo záujemcu o vykonávanie tejto činnosti na legitímne očakávanie na nadobudnutie majetku (príjmu) z jej výkonu.

Ustanovenie podmienok na zastavanie funkcie alebo na výkon určitého povolania alebo činnosti nemožno zásadne považovať za diskrimináciu (*mutatis mutandis* II. ÚS 9/93) a ani za porušenie základných práv alebo slobôd (čl. 20 ods. 1 ústavy), pokiaľ úprava tohto obmedzenia v zákone zodpovedá limitom ustanoveným v čl. 13 ods. 2 ústavy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nedospel k záveru, že ustanovenie § 39 zákona o správcoch je v rozpore s označenými článkami ústavy.

Namietaný nesúlad § 45 zákona o správcoch s označenými článkami ústavy navrhovateľa v návrhu odôvodnili takto: „*Uvedené ustanovenie § 45 a dôvody pre ktoré sa navrhovateľa domáhajú vyslovenia protiústavnosti je plne kompetentne zdôvodnené v súvislosti s textom napadnutého ustanovenia § 39 Zák. č. 8/2005 Z. z., preto v celom rozsahu odkazujeme aj v tejto časti na vecné a obsahové súvislosti ustanovenia § 39 a § 45 cit. predpisu.*“

Podľa § 45 zákona o správcoch: „V konaniach podľa osobitného predpisu ¹⁶⁾ môže súd ustanoviť do funkcie len správcu zapísaného do nového zoznamu správcov.“

Pod odvolávkou č. 16 je uvedený odkaz na „zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov“.

Vzhľadom na obsahovú súvislosť a nadväznosť ustanovenia § 45 zákona o správcoch s ustanovením § 39 zákona o správcoch, ako aj vzhľadom na štrukturálne začlenenie uvedeného ustanovenia a jeho význam z hľadiska celkového účelu zákona o správcoch ústavný súd dospel k záveru, že ani toto ustanovenie nesignalizuje nesúlad s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, a vzhľadom na to, že zápis do zoznamu správcov a vykonávanie funkcie správcu nie je základným právom, nevykazuje toto ustanovenie ani nesúlad s čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2 a s čl. 20 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na to, že vo veci namietaného nesúladu § 21 ods. 4, § 39 a § 45 zákona o správcoch s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 2 a s čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd návrh navrhovateľov odmietol a rozhodnutie o pozastavení účinnosti napadnutých právnych predpisov, ich častí, prípadne niektorých ich ustanovení je podmienené prijatím návrhu o súlade právnych predpisov na ďalšie konanie, ústavný súd návrhu navrhovateľov na pozastavenie účinnosti označených ustanovení zákona o správcoch nevyhovel.

K tomuto rozhodnutiu sa podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripája odlišné stanovisko sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2008